

**Paden in
parken, tuinen
en
natuurgebieden**

Glënten**Belang Utrecht**

Hart voor uw belang

Colofon

Toegankelijkheid van natuurpaden

Een uitgave van CliëntenBelang Utrecht
Kaap Hoordreef 42
3563 AV Utrecht
Telefoon: (030) 262 80 24
Fax: (030) 2617063
E-mail: info@clientenbelangutrecht.nl
Web: www.clientenbelangutrecht.nl
www.batutrecht.nl

Kenmerk

Tekst J.J.M. Haug

Datum 6 december 2005

© 2010, CliëntenBelang Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Teksten, delen van teksten en/of artikelen uit deze uitgave mogen, na verkregen toestemming van CliëntenBelang Utrecht, worden overgenomen of worden verveelvoudigd onder strikte voorwaarde van bronvermelding. Toestemming kan worden aangevraagd per brief, fax of e-mail.

INHOUD

Inleiding.	2
Welke maatregelen kunt u nemen ?	3
Parkeerplaats.	3
Toegangshekken en toegangssluisen.	3
Route.	3
Paden.	4
Bruggen.	4
Trappen in de routes.	4
Bewegwijzering, panelen en borden langs de paden.	5
Bezoekersruimten/gebouwen langs de route.	5
Observatie punten.	5
Banken & picknicktafels.	5
Voorzieningen voor slechtzienden & blinden.	6
Informatieverstrekking.	7
Controle en onderhoud.	7
Tuinontwerpen bij woningen.	7
BIJLAGE/MAATVOERING.	8
Gehandicapten parkeerplaats	
Paden	
Hellingen	
Meubilair	
CLIËNTENBELANG UTRECHT.	9

Inleiding

Parken, tuinen en natuurgebieden vormen de groene longen in onze leefomgeving. Wandelaars komen in deze natuurlijke omgeving tot rust. Kinderen kunnen hun energie even kwijt. Een park is een ontmoetingsplaats voor mensen, een sociale knooppunt, belangrijk om in contact te komen met nieuwe mensen.

Parken worden veel bezocht door ouderen, gehandicapten en ouders met kinderen.

Deze mensen zijn aangewezen op het groen in hun directe omgeving.

Daarom behoren parken geheel toegankelijk voor rolstoelgebruikers en ouders met kinderwagens te zijn. Dit in tegenstelling tot natuurterreinen waar vaak onverharde paden zijn en met moeite een beperkte mate van toegankelijkheid kan worden gerealiseerd.

Er wordt weinig of geen rekening gehouden met deze doelgroep.

Vaak maken grindpaden, zandpaden en fietssluisen het gebruik van het park of het natuurpad door rolstoelgebruikers of ouderen met een rollator onmogelijk.

Deze obstakels ontstaan doorgaans niet uit onwil, want wie wil nou een park maken waar iemand met een kinderwagen of iemand in een rolstoel niet terecht kan? Toch gaat het mis, Veel parken, tuinen en natuurgebieden zijn niet geschikt, omdat er geen aandacht is voor toegankelijkheid, of omdat de ontwerper simpelweg niet weet hoe het moet.

Dit wenkenblad geeft u inzicht hoe u rekening kunt houden met de bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van parken, tuinen en natuurgebieden voor mensen (o.a. ouderen, gehandicapten en ouders met kinderen).

Alle mensen zijn verschillend en ook alle handicaps zijn verschillend.

In parken, tuinen en natuurgebieden ondervinden met name mensen die gebruik maken van een rollator, een rolstoel of een scootmobiel en blinden & slechtzienden problemen met de toegankelijkheid.

Bezoekers met kinderwagens zullen deze problemen herkennen.

Zorg dat al deze mensen welkom zijn en kunnen genieten van het groen.

Welke maatregelen kunt u nemen ?

Maak een of meerdere routes geschikt voor rolstoelgebruikers.

Schenk bij het ontwerpen van paden aandacht aan natuurlijke gidslijnen voor blinden en slechtzienden.

Plaats op regelmatige afstand banken voor mensen met weinig uithoudingsvermogen.

Voor doven en slechthorenden kunt u meer aandacht aan teksten schenken.

Soms is de toegang voor honden verboden. Mensen met een blindegeleide hond en rolstoelgebruikers met een Soho hond kunnen niet zonder.

Maak voor deze honden een uitzondering en maak dit kenbaar.

BEREIKBAARHEID VAN PARK, TUIN OF NATUURGEBIED

Parkeerplaats

Bij een natuurterrein is vaak een parkeerterrein.

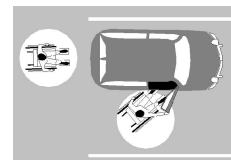
Bezoekers die afhankelijk zijn van een rolstoel moeten naast en achter de auto kunnen staan met hun rolstoel.

Wanneer de breedte van de parkeerplaats niet duidelijk wordt aangegeven kan het zijn dat een andere auto zo dichtbij parkeert, dat de rolstoelgebruiker zijn eigen auto niet meer kan bereiken.

Geef de breedte van de parkeerplaats daarom duidelijk aan met een markering en voorzie de parkeerplaats van verkeersbord E6.

Zonder dit bord is er geen sprake van een officiële Gehandicapten Parkeerplaats.

Zorg dat de Gehandicapten Parkeerplaats bij het begin van de route is aangebracht, zodat bezoekers met weinig uithoudingsvermogen ook kunnen genieten.

Toegangshekken en toegangssluisen

Sommige parken, tuinen en natuurgebieden zijn voorzien van toegangshekken of sluisen.

Deze hekken worden aangebracht om fietsers en bromfietsen te weren en soms worden deze hekken aangebracht om te voorkomen dat runderen en schapen wegllopen.

Voor rolstoelgebruikers en ouders met kinderwagens vormen deze hekken een obstakel, dat zij dikwijls onmogelijk kunnen passeren.

Een beheerder stelt het op prijs wanneer wandelaars waaronder rolstoelgebruikers en ouders met kinderwagens van zijn terrein genieten.

Wanneer u hekken en sluisen plaatst, zorg er dan voor dat u daarmee rolstoelgebruikers, mensen met een rollator en ouders met kinderwagens niet de toegang ontzegt.

Verschillende organisaties hebben pogingen ondernomen om hekken, sluisen en kiwi-sluisen te maken die geschikt zijn voor rolstoelen en scootmobielen en ongeschikt zijn voor fietsers.

Deze kostbare pogingen zijn tot nu toe allemaal mislukt.

Mocht het toch zo zijn dat meerdere paden zijn voorzien van smalle voetgangssluisen, geef dan duidelijk aan welke ingangen wel geschikt zijn voor rolstoelgebruikers en ouders met kinderwagens.

Route

Bospaden, zandpaden, schelpenpaden, grindpaden en graspaden zijn belangrijke elementen in een park, tuin of natuurgebied. Deze onverharde paden zijn vaak niet geschikt voor rolstoelgebruikers, de wielen zakken weg en het voertuig is onbestuurbaar.

Nu is het absoluut niet de bedoeling dat in natuurgebieden alle paden geschikt moeten zijn voor iedereen, dan zou de natuur veel van zijn waarde verliezen.

Maar het mag ook niet zijn dat rolstoelgebruikers bij voorbaat worden uitgesloten.

Vaak is het mogelijk om één of meerdere rondgaande toegankelijke paden te realiseren, waarbij de rolstoelgebruiker een representatief beeld krijgt van het park, de tuin of het natuurgebied.

We noemen hier een rondgaand pad, omdat het minder leuk is om over hetzelfde pad terug te moeten lopen. Geef bij het begin van het pad de totale lengte (km) aan, zodat bezoekers weten waar zij aan beginnen. Zorg dat de route als zodanig herkenbaar is (bijvoorbeeld met gekleurde paaltjes met een rolstoelvignet).

Paden

Voor rolstoelgebruikers is het van belang dat er sprake is van een aaneengesloten vlakke verharding, waar de wielen niet in weg kunnen zakken. Een steenachtige ondergrond zoals betontegels of klinkers voldoet uitstekend, maar valt uit de toon in een park of natuurgebied. Gras en grind zijn ongeschikt maar het is mogelijk om dit materiaal met behulp van kunststof rasters over een korte afstand rolstoeltoegankelijk te maken.

Dit is een kostbare oplossing die heel precies moet worden aangebracht.

Schelpenpaden zijn wel geschikt voor rolstoelgebruikers mits de schelpen na het aanbrengen goed worden gewalst.

De laatste jaren wordt er druk geëxperimenteerd met verschillende nieuwe materialen voor het maken van paden in een natuurlijke omgeving.

Daarbij zijn materialen die voor rolstoelgebruikers geschikt zijn (Dolomiet, Gralux, Kfp-mix, Provence, Baromix, Leem, enz).

Het is belangrijk dat het pad berijdbaar is en berijdbaar blijft.

Hoe gevoelig is het materiaal voor onkruid? Krijgt onkruid kans om door het pad te groeien?

Wordt het pad intensief gebruikt?

Langs de rand van het pad is een zone waar vegetatie groeit en dood materiaal zich verzamelt. Paden worden in de loop van de tijd smaller.

In een park is ca 10 cm aan beide zijden extra nodig, maar in een natuurgebied moet gerekend worden met 15 cm aan beide zijden.

Het meest ideale materiaal is asphalt, dit is vlak en onkruid krijgt nauwelijks een kans.

In parken zijn mooie voorbeelden van asphaltpaden met een dunne laag natuursteen split.

Bij andere materialen hangt de gevoeligheid voor onkruid begroeiing samen met de intensiviteit van het gebruik.

De maatvoering voor paden en ook de toegestane hellingshoek van het pad kunt u terugvinden in de bijlage.

Zorg dat het pad in de dwarsrichting horizontaal ligt, anders wil de rolstoel of rollator steeds van het pad afrijden.

Bij kruisingen bijvoorbeeld met een ruitpad is extra aandacht nodig om het pad berijdbaar voor rolstoelgebruikers te houden. Paarden lopen het bestaande pad snel kapot.

Wanneer de ruitroute wordt onderbroken door bielzen of een betonplaat kan men voorkomen dat het pad onbruikbaar wordt. Bedenk dat de zwakste schakel maakt of een rolstoelgebruiker wel of geen gebruik kan maken van het pad.

Bruggen

Water en groen vormen belangrijke elementen in parken, tuinen en natuurgebieden.

Over waterpartijen worden vaak sierlijke bruggen aangebracht.

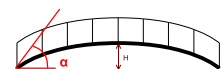
Zorg dat een brug geen hindernis vormt. Houd er bij het ontwerp rekening mee dat verzakkingen niet mogen resulteren in drempels. Goed onderhoud is erg belangrijk.

Een rolstoelgebruiker wil graag zelfstandig over deze brug rijden.

Besteed bij ronde bruggen extra aandacht aan de hellingshoek.

Een ronde brug heeft in het midden geen helling, maar bij de aansluiting met het pad is de helling vaak veel te steil.

Vlakke bruggen hebben daarom de voorkeur.

Trappen in de routes

Trappen worden aangebracht zodat mensen hoogteverschillen kunnen overbruggen.

Een goede en veilige trap is voorzien van een stevige leuning.

We denken daarbij altijd aan volwassenen, maar we vergeten dat een groot deel van de bezoekers uit kinderen en kleine mensen bestaat, die amper de leuning kunnen vasthouden.

Breng voor hen een 2^e lage leuning aan.

LANGS DE ROUTE

Bewegwijzering, panelen en borden langs de paden

Geef belangrijke voorzieningen aan zoals de aanwezigheid van een rolstoeltoegankelijke route, de aanwezigheid van een 'aangepaste' toilet op de route.

Vanzelfsprekend zijn teksten op bewegwijzeringspalen goed leesbaar, maar zorg ook dat teksten op lage borden leesbaar zijn, niet alleen voor lange mensen maar ook voor rolstoelgebruikers en kleine mensen.

Bij de entree van parken, tuinen en natuurgebieden wordt soms informatie gegeven met behulp van een paneel.

Zorg dat een rolstoelgebruiker het paneel kan bereiken en met zijn rolstoel voor het paneel kan staan.

Maak plattegronden zo mogelijk in een eenvoudig en grof relief zodat een blinde ook de kaart kan aftasten.

Wanneer de lijnen van een plattegrond op een paneel zo worden uitgefreesd dat zij voelbaar zijn, wordt een plattegrond ook bruikbaar voor blinden.

Richtlijn voor een bruikbare tekstpanelen:

- Zorg dat de informatie leesbaar is op verschillende hoogtes. Bekijk het paneel op 1,2 m en op 2 m hoogte.
- Zorg dat teksten goed leesbaar zijn (goed contrast met de ondergrond en een goed leesbare en zichtbare letter).
- Zorg voor een goede belichting van de tekst, voorkom spiegelingen.
- Zorg dat er voldoende ruimte is voor een rolstoel.

Bezoekersruimten/gebouwen langs de route

Vanzelfsprekend dienen gebouwen langs de route die bestemd zijn voor bezoekers zoals een bezoekerscentrum, theehuis of andere bezoekersruimten toegankelijk te zijn.

Indien er een toilet voor bezoekers aanwezig is, zorg dan dat dit ook geschikt is voor een rolstoelgebruiker (mag hetzelfde toilet zijn)

Geef dit 'aangepaste' toilet op de route aan met een bewegwijzering.

Observatie punten

Wanneer er observatieschermen of observatiehutten zijn aangelegd zorg er dan voor dat deze bereikbaar zijn d.m.v. een rolstoeltoegankelijk pad.

Zorg er tevens voor dat er kijkgaten zitten op tussen 900 mm en 1400 mm hoogte en zorg dat een rolstoelgebruiker zijn rolstoel voor deze kijkgaten kan manoeuvreren.

Banken & picknicktafels

Banken zijn belangrijk voor mensen met weinig uithoudingsvermogen

Zorg dat er langs de aangepaste routes en bij uitkijkpunten voldoende banken staan, bij voorkeur voorzien van een rugleuning.

In parken en tuinen kan men een afstand aanhouden van 100 m.

In een natuurgebied kan men denken aan een onderlinge afstand van 250 m.

Zorg dat deze banken en ander meubilair zoals picknicktafels bereikbaar zijn voor rolstoelgebruikers.

Voorzieningen voor slechtzienden & blinden

Een slechtziende bezoeker kan problemen hebben om het pad te herkennen.

Zorg dat de het pad en de route zichtbaar en herkenbaar zijn.

Zorg bijvoorbeeld dat het pad een andere kleur heeft dan zijn omgeving (lichter of donkerder).

Voorzie de route van paaltjes met een opvallende kleur.

Zorg dat er geen obstakels zijn in de looprouten (denk aan paaltjes en vuilnisbakken).

Voorzie obstakels die zich wel in de looprouten bevinden van een opvallende kleur. Dit hoeft geen felle kleur te zijn, maar wel een kleur met veel contrast (donker in een lichte omgeving en andersom).

Zorg dat teksten goed leesbaar zijn en pas een groot lettertype toe. Als vuistregel geldt dat de letterhoogte tenminste 1 % van de leesafstand bedraagt.

De optimale lettergrootte per leesafstand (tabel 1 uit (ontwerp) praktijkrichtlijn NPR 7022)

Leesafstand in meters	Corpsgrootte (hoogtemaat van letters)	Hoogte in mm
0,40 m	12 pt	4,5 mm
1,00 m	30 pt	11,3 mm
5,00 m	150 pt	56,4 mm
25,00 m	750 pt	282,0 mm

Wanneer we een park, tuin of natuurgebied geschikt willen maken voor blinde mensen vereist dit specifieke kennis.

Over het algemeen zullen blinde mensen zonder blindegeleide hond niet alleen een park, tuin of natuurgebied gaan verkennen.

Meestal worden deze paden eerst met een begeleider verkend.

Wanneer men de route kent en wanneer er voldoende herkenningspunten zijn, is het mogelijk zelf op pad te gaan. Herkenningspunten bestaan bijvoorbeeld uit natuurlijke gidslijnen. Wanneer een pad uit een hard materiaal bestaat in een omgeving van gras, dan is het pad duidelijk voelbaar met de taststok.

Een natuurlijke of kunstmatige geleidelijn is belangrijk omdat een blinde dan weet dat hij/zij op het pad loopt.

Als er geen natuurlijke gidslijn is kan het gebeuren dat een blinde zich niet meer kan oriënteren en daardoor de route niet meer kan vinden.

In dat geval kunnen er kunstmatige geleide lijnen (bijv ribbeltegels) worden aangebracht.

Breng deze voorzieningen altijd in nauw overleg met blinden aan.

Zorg dat het begin van de route herkenbaar is. Oriëntatie speelt een hele belangrijke rol.

Blinden maken ook gebruik van geluid om zich te oriënteren.

Het verschil tussen een open ruimte of een pad omgeven met struiken is goed hoorbaar.

De ontwerper van een natuurpad voor blinden kan hier gebruik van maken.

In parken kan ook een kunstmatige geluidsbron worden aangebracht (denk aan een fontein).

Maak de route korter dan vergelijkbare routes voor zienden. Het zelfstandig lopen en terugvinden van de route kost veel energie en concentratie.

Ook het lezen van teksten en bestuderen, betasten en ruiken van planten kost tijd.

Zorg dat de route aantrekkelijk is. Een route voor visueel gehandicapte dient meer geur en tastmomenten te bezitten (denk aan geurende begroeiingen zoals bloemen, paddestoelen/schimmels, naaldhout/loofhout enz).

Zorg dat slechtzienden en blinden de aanwezigheid van een voorziening (bank, een tekstbord, object, enz) zelf kunnen vinden. Geef de locatie tastbaar in de route aan bijvoorbeeld door 2 rijen witte betonnen noppentegels als een voelbare markering over de volledige breedte van het pad aan te brengen. Soms worden tekstborden voorzien van braille zodat blinden ook mee kunnen lezen. Omdat er keuzes moeten worden gemaakt welke teksten op de borden wordt vermeld, is het denkbaar om in braille andere en aansluitende teksten toe te passen, zodat de ziende afhankelijk wordt van de blinde.

Een pad waarvan blinden en slechtzienenden zelfstandig gebruik moeten maken voldoet aan de volgende eisen;

- het pad/ de route moet in beide richtingen gelopen kunnen worden.

(wanneer een essentiële schakel in de route niet meer bruikbaar of verdwenen dan wel onvindbaar is moet men dezelfde weg ook terug kunnen vinden).

- De route dient regelmatig (bijvoorbeeld twee maal per jaar) door een ervaringsdeskundige gecontroleerd te worden.

Informatieverstrekking

Zorg dat bezoekers weten dat er voorzieningen aanwezig zijn.

Gebruik in informatiebrochures de Landelijke Toegankelijkheids Code (symbolen).

Geef op een plattegrond de geschikte routes aan.

Maak een algemene beschrijving van de route.

Geef aan wanneer er sprake is van hellingen en geef een indicatie van de hoogteverschillen.

Geef aan uit wat voor soort paden de route bestaat (verhard, halfverhard, klinkers, bospad, enz).

Geef aan of het pad geschikt is voor gebruikers van handbewogen rolstoelen of zijn de paden meer geschikt voor elektrische rolstoelen en scootmobielen.

Zorg dat deze informatie ook beschikbaar is op het internet.

Stel de informatie ter beschikking van www.toegankelijknederland.nl

Voor mensen met een visuele handicap kan het zinvol zijn om van te voren (thuis) een cassette te kunnen beluisteren met een uitvoerige beschrijving van het park/ natuurterrein.

Controle en onderhoud

Wanneer de gewenste voorzieningen zijn aangebracht moeten we zorgen dat deze ook bruikbaar blijven.

Controleer de toegankelijke routes meerdere keren per jaar op verzakkingen, drempelvorming, begroeiing (onkruid) en overgroeiing (struiken).

Wanneer er voorzieningen voor specifieke doelgroepen zoals bijvoorbeeld blinden zijn aangelegd ga deze samen met de doelgroep eens per jaar controleren.

Zorg voor preventief onderhoud.

Tuinontwerpen bij woningen

De tuin is voor de één een gelegenheid om ontspannen op een luie stoel te genieten van de rust en van de vogels.

Een ander vindt het heerlijk om te tuinieren en zich zo te ontspannen.

De tuin is voor veel mensen een belangrijk deel van hun leefomgeving.

In de zomer wordt veel tijd doorgebracht in de tuin.

De kans dat mensen met een fysieke beperking gebruik maken van de tuin is groot (denk alleen maar aan familie bezoeken).

Tuinarchitecten moeten rekening houden met een goede bereikbaarheid van de tuin en met een goede bruikbaarheid van het terras.

De breedte van paden en de verharding van paden zijn belangrijk.

In een tuin kan een pad van 0,9 m breedte voldoen, mits planten niet over het pad groeien.

Zorg dat er geen drempels zijn en zorg dat paden en terrassen zonder drempels aansluiten op de woning.

Een terras moet voldoende groot zijn zodat een rolstoel kan draaien.

Voor bewoners met een fysieke beperking kan het belangrijk zijn dat de plantenbedden zijn verhoogd zodat zij zelf in de gelegenheid zijn om een beetje te tuinieren.

BIJLAGE/MAATVOERING

Gehandicapten parkeerplaats

- 3,5 x 5 m (haaks en schuin parkeren)
- 2,5 x 6 m (langs parkeren)
- plattegrond parkeerplaats goed zichtbaar (markering)
- helling niet steiler dan 1 : 50
- vlakke aaneengesloten bestrating berijdbaar door rolstoel
- Verkeersbord E6 aanwezig
- afstand tot de start en het eind van het natuurpad max 50 m

Paden

- verhard, vlak en aaneengesloten oppervlak
- minimaal 1,20 m breed
- advies breedte in park en tuin $1,2 + 0,1 + 0,1 \leq 1,4$ m
- advies breedte in natuurterrein $1,2 + 0,15 + 0,15 \leq 1,5$ m
- De vrije doorgang tussen het straatmeubilair moet minimaal 1 meter zijn
- Bij sluisen moet er manoeuvreerruimte zijn. Bij een haakse bocht bedraagt de som van de vrije breedten ten minste 2300 mm.
- abrupte hoogteverschillen niet hoger dan 0,02 m

Hellingen

Vermijd hellingen !

Bedenk dat het berijden van en helling door iemand in een handbewogen zeer veel kracht vraagt.

Hanteer als richtlijn dat hellingen niet steiler zijn dan 1 : 25.

Als dit niet mogelijk is hanteer dan de volgende maten;

- 1 : 10   hoogteverschillen tot 0,1 m
- 1 : 12   hoogteverschillen tussen 0,1 m en 0,25 m
- 1 : 16   hoogteverschillen tussen 0,25 m en 0,5 m
- 1 : 20   hoogteverschillen tussen 0,5 m en 1 m
- 1 : 25   hoogteverschillen groter dan 1 m
- 1 : 50   max hellingshoek van hellingen dwars op de looproute

Meubilair

- banken en picknicktafels bereikbaar met een rolstoel
- afstand banken max 100 m (parken)
- afstand banken max 250 m (natuurgebied)
- naast de bank opstelruimte voor een rolstoel
- picknick tafels deels onderrijdbaar door rolstoel (onderkant minimaal 0,75 m hoog)

CLIËNTENBELANG UTRECHT

De bouwkundig adviseur toegankelijkheid van CliëntenBelang Utrecht is de specialist op het gebied van toegankelijkheid in de provincie Utrecht.

De bouwkundig adviseur is met name gespecialiseerd in adviezen over de toegankelijkheid van de dagelijkse woonomgeving voor mensen met een functiebeperking.

Zorg en welzijn horen hier ook bij.

De advisering van CliëntenBelang Utrecht kenmerkt zich door professionaliteit én jarenlange praktijkervaring. Zo ontstaat maatwerk.

CliëntenBelang Utrecht werkt voor gemeenten, zorgaanbieders, woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars, ondernemers en belangenorganisaties.

U kunt bij CliëntenBelang Utrecht terecht voor:

- Richtlijnen voor toegankelijkheid.

CliëntenBelang Utrecht heeft richtlijnen opgesteld voor:

- woningen en woongebouwen,
- toegankelijke openbare ruimte zoals voetpaden en oversteekplaatsen en
- diverse soorten gebouwen met een publieksfunctie.

In deze richtlijnen heeft CliëntenBelang Utrecht de bestaande normeringen van onder andere het Bouwbesluit, NEN 1814 en het Handboek voor Toegankelijkheid vertaald, zodat de maatvoeringen direct in de praktijk toepasbaar zijn. Elke richtlijn is aangevuld met een checklist om de toegankelijkheid te inventariseren. De richtlijnen en de checklisten kunt u downloaden van de website van CliëntenBelang Utrecht.

- Advisering op maat

Zowel bij nieuwbouw als bij verbouw kunt u de bouwkundig adviseur van CliëntenBelang Utrecht inschakelen voor een toegankelijkheidsadvies op maat. Dat wil zeggen: advies dat past binnen de technische mogelijkheden en financiële kaders. Toegankelijkheid is gemakkelijk (en goedkoper!) te realiseren als u CliëntenBelang Utrecht in een zo vroeg mogelijk stadium inschakelt.

De toegankelijkheidsadvisering van CliëntenBelang Utrecht kan bestaan uit het beoordelen* van:

- woningen en woongebouwen;
- bouw- en inrichtingsplannen;
- bestaande gebouwen;
- verbouwingsplannen;
- bestratingen, voetpaden en looproutes;
- bestratingsplannen en plannen voor looproutes.

* = inclusief suggesties om de toegankelijkheid te verbeteren

Wilt u meer weten?

Neem gerust contact met de bouwkundig medewerker van CliëntenBelang Utrecht op. Wij zijn u graag van dienst. Voor advisering op maat en voor inventarisaties kunnen wij u, op verzoek, een offerte sturen.

CliëntenBelang Utrecht	
Kaap Hoordreef 42	
3563 AV Utrecht	
tel	(030) 262 80 24
E-mail	info@clientenbelangutrecht.nl
Web	www.clientenbelangutrecht.nl